

Farlige gæster

En lille canadisk by bliver hvert år fra juni til november overrendt af sultne isbjørne. Tidligere skød man bjørnene - i dag bliver de smidt i fængsel

Tekst og foto: Henrik Egede-Lassen

Når havisen ved Hudsonbugten i Canada smelter om sommeren, søger områdets isbjørne ind mod den lille by Churchill. Ude af stand til at jage deres naturlige føde, sæler, er bjørnen farlige, men alligevel sker der meget få ulykker. De lokale har nemlig lært at leve med de store rovdyr. Store søm på yderdøre forhindrer bjørnene i at bryde ind i husene, bilerne står ulåste, så man altid har et tilflugtssted, og folk går rundt bevæbnet med alt fra pebersprays til pumpguns.

For at undgå farlige situationer, har man desuden etableret en bjørnepatrulje, som folk kan ringe til, hvis en isbjørn skulle komme på uventet besøg blandt byens knapt 1.000 indbyggere.

Sammen med Frank Vig Larsen fra Skandinavisk Dyrepark, er jeg rejst til Churchill, for at lære noget om isbjørne og takket være Franks gode netværk har vi fået lov til at komme med på isbjørnepatruljering med Shaun Bobier, som er ansvarlig for at holde bjørnene ude af byen.

- Rovdyr plejer jo ikke ligefrem at lægge sig ned og give op når der mangler mad på bordet, konstaterer Shaun Bobier, mens kører ud af byen.

- Der var en fyr, der ringede i morges, fordi han havde haft besøg af en bjørn, mens han sov på husets førstesal. Bjørnen var brudt ind i huset ved at smadre en dør, og derefter havde den hærget køkkenet i et forsøg på at finde noget af spise. Så havde den været inde i stuen og rive gardinerne ned – sultne isbjørne kan være meget opfindsomme, fortæller han.

- Nå, men ejeren af huset vågnede først, da bjørnen sprang ud ad vinduet, fordi den havde brændt poten på en kogeplade, den selv havde tændt. Vi frygter, det er den samme bjørn, som brød ind i et undervisningslokale i sidste uge. Ikke som normalt ved at gå ind ad døren eller kravle ind ad vinduet, men ved at vælte en hel væg. Så nu har vi sat flere fælder op. Lad os køre ud og tjekke fælderne.

Førhen blev alle nysgerrige isbjørne skudt, men siden 1970 har Churchill haft et program, hvor vildtbetjente har fanget de bjørne, der er kommet for tæt på byen. Nogle fanges levende i kæmpestore bjørnefælder med sælkød, mens andre bliver skudt med bedøvelsespile eller skræmt væk med løse skud. De frækkeste og mest nærgående bliver bedøvet og overflyttet til anstalten "D20", lokalt kaldet isbjørnefængslet.

- Det er mest uerfarne teenagebjørne, vi får i fælderne, fortæller Shaun Bobier.

- Når vi har dem i D20, giver vi dem vand og intet andet, for det skal ikke kunne betale sig for dem at komme for tæt på byen. Da dyrene alligevel faster, er det ikke den store straf, men alligevel en ubehagelig oplevelse, som forhåbentlig får dem til at vælge en anden rute næste gang, siger Shaun Bobier.

Få minutter senere står vi ved den store klapfælde. Ud over et lille, indtørret stykke sælkød er fælden dog tom. Heldigvis.

Tidligere, da byen havde en åben losseplads, blev rigtig mange bjørne lokket til byen. Alene i 2004 fangede man således 170. Nu er antallet af tilfangetagne bjørne dalet til under 60 om året, men da der kun er plads til 23 isbjørne ad gangen i D20, må Shaun Bobier og hans fem kollegaer jævnligt løslade isbjørne og flyve dem nordpå med helikopter.

Et par dage senere får Frank og jeg lov til at komme med på en løsladelsestur, der klares af en helikopter med hele tre bjørne fastgjort i transportnet under sig. Der er tale om en han og en hun med unge, og de er både bedøvet og godt pakket ind i transportnet. Rejsen virker derfor mere skånsom, end den umiddelbart kan lyde.

I behørig afstand følger vi efter i en anden helikopter. Solen skinner over den næsten træløse tundra og luften er tør og klar. Efter en halv times flyvetur gør piloten klar til landing, og få minutter senere er hunnen og ungen pakket ud og klar til at få en indsprøjtning med modgift mod bedøvelsen. Hele forløbet går forbavsende hurtigt.

- Husk at flytte poterne helt ind til kroppen af den, så ligger den bedst, siger Shaun Bobier.

Selv om hverken unge eller mor er specielt store, kræver det en sand kraftanstrengelse at få dem til at ligge rigtigt. Deres pels er underligt grov, og de ser vældig søde og rare ud i bedøvet tilstand. Men samtidig er det tydeligt at se på klørerne, tænderne og dyrenes størrelse, hvorfor de hører til i toppen af fødekæden.

Vi når nu ikke at dvæle så meget ved det hele, for hannen skal en smule længere væk, så han ikke kan skade hunnen eller ungen, hvis han vågner først.

Piloten finder en fin plads til den i et lille flodleje lidt længere nordpå, og ligesom de andre bjørne bliver han sprayet sort maling på ryggen, så man kan se, han har været en tur i isbjørnefængslet.

Modgiften virker hurtigt, og hannens hoved begynder at bevæge sig fra side til side.

- Vi bliver nødt til at flyve nu, for at han er ved at vågne helt, siger Shaun Bobier, som godt kan mærke på os, at vi gerne vil have lidt mere tid.

Med en vis form for ærefrygt og en rar fornemmelse af, at Shaun Bobier og hans folk prioriterer dyrenes velfærd højt, forlader vi den store bamse i det vidtstrakte landskab.

Det er ikke billigt at have døgnpatrulje, biler, fælder, helikoptere, skilte og så videre, men med en lokal isbjørnebestand på 1.200-1.600 dyr gælder det om at bevare alle individer. De seneste års stigende temperaturer er desuden en stor trussel mod bjørnene, fordi deres fasteperiode forlænges, og meget tyder på, at antallet af bjørne omkring Churchill er faldende.

Shaun Bobier og hans folk har dog rigeligt at lave i ugerne op til, at isen bliver så tyk, at bjørnene kan komme væk fra land og jage sæler. Men pludselig forsvinder de igen.

- Det er utroligt, så hurtigt det går, når isen igen er fast, siger Shaun Bobier.

- I løbet af et par dage er alle bjørnene væk, og så kan jeg igen sove længe om morgenen. Det er næsten den bedste tid på året.